

DMat-08

4.2: Repræsentation af (positive) heltal.

Lad $b \in \mathbb{Z}$, $b \geq 2$.

Et positivt helt tal n kan skrives entydigt på formen

$$n = a_k b^k + a_{k-1} b^{k-1} + \dots + a_1 b + a_0,$$

hvor $a_i \in \{0, 1, \dots, b-1\}$ for $i = 0, \dots, k$ og $a_k \neq 0$.

Grundtal b repræsentationen af n er da

$$n = (a_k a_{k-1} \dots a_1 a_0)_b.$$

Binær repræsentation: grundtal $b = 2$

Decimal repræsentation: grundtal $b = 10$

Hexadecimal repræsentation: grundtal $b = 16$

svarer til binær repræsentation hvor cifrene opdeles i blokke med 4.

10, 11, ..., 15 skrives hhv. $A, B, \dots, F$.

procedure *base b expansion*(n, b : heltal, $n \geq 1, b \geq 2$)

$q := n$

$k := 0$

while $q \neq 0$

$a_k := q \bmod b$

$q := q \operatorname{div} b$

$k := k + 1$

return $(a_{k-1}, \dots, a_1, a_0)$

$\{(a_{k-1} \dots a_1 a_0)_b$ er n skrevet i talsystem med grundtal $b\}$

4.3: Primtal og gcd

$p \in \mathbb{Z}, p \geq 2$ er et primtal hvis 1 og p er de eneste positive hele tal, der går op i p

Hvis p ikke er et primtal så siger vi at p er et sammensat tal.

Entydig faktorisering: Ethvert helt tal $n, n \geq 2$ er et (produkt af) primtal.

Der findes uendeligt mange primtal.

Det største primtal man kender er $2^{57885161} - 1$.

Største fælles divisor

$a, b \in \mathbb{Z}$. ($a \neq 0$ eller $b \neq 0$)

Største fælles divisor af a og b , skrives $\gcd(a, b)$ er det største tal der går op i både a og b .

Hvis

$$a = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_n^{e_n} \text{ og } b = p_1^{f_1} p_2^{f_2} \cdots p_n^{f_n},$$

hvor $e_i \geq 0$ og $f_i \geq 0$ er hele tal for alle i så er

$$\gcd(a, b) = p_1^{\min(e_1, f_1)} p_2^{\min(e_2, f_2)} \cdots p_n^{\min(e_n, f_n)}.$$

Hvis $\gcd(a, b) = 1$ så siger vi at a og b er indbyrdes primiske.

$$a, b \in \mathbb{Z}^+$$

Det **mindste fælles multiplum** af a og b , skrives $\text{lcm}(a, b)$ er det mindste tal $m \in \mathbb{Z}^+$ som opfylder $a \mid m$ og $b \mid m$.

Hvis

$$a = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_n^{e_n} \text{ og } b = p_1^{f_1} p_2^{f_2} \cdots p_n^{f_n},$$

hvor $e_i \geq 0$ og $f_i \geq 0$ er hele tal for alle i så er

$$\text{lcm}(a, b) = p_1^{\max(e_1, f_1)} p_2^{\max(e_2, f_2)} \cdots p_n^{\max(e_n, f_n)}.$$

$$\text{gcd}(a, b) \cdot \text{lcm}(a, b) = ab$$

Euklids algoritme

Lad $a, b \in \mathbb{Z}^+$.

$$a = q_1 b + r_1$$

$$b = q_2 r_1 + r_2$$

$$r_1 = q_3 r_2 + r_3$$

⋮

$$r_{n-2} = q_n r_{n-1} + r_n$$

$$r_{n-1} = q_{n+1} r_n$$

Så er $\gcd(a, b) = r_n$

procedure gcd(a, b : positive heltal)

$x := a$

$y := b$

while $y \neq 0$

$r := x \bmod y$

$x := y$

$y := r$

return x

$\{x = \text{gcd}(a, b)\}$

Euklids udvidede algoritme

Lad $a, b \in \mathbb{Z}$ (enten $a \neq 0$ eller $b \neq 0$).

Så findes der $s, t \in \mathbb{Z}$ som opfylder:

$$\gcd(a, b) = s \cdot a + t \cdot b.$$

(s og t er *ikke* entydige, f.eks.:

$$(s + b) \cdot a + (t - a) \cdot b = s \cdot a + t \cdot b.)$$

Lemma

Hvis $\gcd(a, b) = 1$ og a går op i bc , så går a op i c .